

เทศน์เช้า วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้เป็นวันมหาปวารณา เวลาเช้าพรรษานะพระนี่ตั้งใจเข้าพรรษา ถ้าเวลาอธิษฐานพรรษา พระตั้งสัจจะ จะถือธุดงค์ข้อใดก็ได้แต่เพื่อจะขัดเกลากิเลสของตัว ฉะนั้น เวลาอยู่ในพรรษานี้มันความกระทบกระทั่ง ความต่างๆ มันต้องมีการกระทบกระทั่ง จิตใจคนเวลาจะคืนะนี่คนภาวนาที่จะดี แล้วมีคนมากระทบกระทั่งนอนมันจะเสียใจมาก มันจะฝงใจมาก เพราะการปฏิบัติจะกว่าจะได้น้ำได้เนื้อมา แต่ละคนปฏิบัตินี้แสนทุกข์แสนยาก

การทำงานทางโลกนะ เราว่าเราทุกข์เรายากขนาดไหนก็ได้แต่ การรักษาใจยากกว่ามากเลย เพราะการรักษาใจ ใจนี้มันเป็นนามธรรมจะเอาสิ่งใดไปรักษามันล่ะ? ถ้าคนที่ไม่รู้จักการรักษาบอกว่าสิ่งนี้เป็นนามธรรมๆ สิ่งนี้เป็นเรื่องนามธรรม เขาไม่สนใจ เขาสนใจแต่หน้าที่การงาน เห็นไหม โลกธรรม ๘ นี้ธรรมะเก่าแก่ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ นินทา สรรเสริญ มันเป็นเรื่องของโลกๆ ถ้าของโลกๆ มันรู้ได้ มันจับต้องได้ แต่เวลาสิ่งที่เป็นนามธรรมๆ ที่เราจะรักษาใจของเรามันรักษาอยากมาก

การรักษาอยากมาก เห็นไหม วันเข้าพรรษา เวลาวันเข้าพรรษา พระอธิษฐานเข้าพรรษากัน ฉะนั้น โยมที่ตั้งสัจจะกัน ใครกินเหล้าก็เลิกกินเหล้า ใครเล่นการพนันก็จะเลิกเล่นการพนัน ใน ๓ เดือนนี้ทุกคนงดเว้นได้ เวลาออกพรรษาแล้วทุกคนก็กลับไปเป็นเหมือนเดิมอีก ฉะนั้น สิ่งทีในพรรษานี้เวลาเรางดเว้น เราทำต่างๆ เราตั้งใจของเรา การกระทบกระทั่งนอนกัน สิ่งทีมันมีการบาดหมางกัน คำว่าบาดหมาง บาดหมางเพราะอะไร? ใครบาดหมางล่ะ? ความบาดหมาง ความกระทบกระทั่งนอนมันเป็นเรื่องของความรู้สึกทั้งนั้นแหละ

ถ้าความรู้สึกนึกคิดอันนี้ เห็นไหม ความน้อยเนื้อต่ำใจนะ หลวงปู่แหวนกับหลวงปู่ขาว ท่านลาหลวงปู่มั่นมาวิเวก ทีนี้พอลาหลวงปู่มั่น นี้สององค์นี้ท่านเป็นบัดดี้นกัน เป็นพระที่รักกันมาก หลวงปู่ขาวกับหลวงปู่แหวนท่านรักกันมากๆ เลย แล้วท่านมาธุดงค์ด้วยกัน ฉะนั้น เวลาธุดงค์ด้วยกัน ได้การฝึกฝนจากหลวงปู่มั่น

ฉะนั้น เวลาหลวงปู่แหวนท่านนั่งภาวนากลางวันไง นั่งภาวนาตอนบ่าย หลวงปู่ขาวท่านก็ได้เวลาติดตาม มันเป็นข้อวัตร พระที่ประพฤติปฏิบัติเขาจะกวาดจากข้างนอก แล้วจะกวาดเรื่องในหัวใจของเราด้วย ที่อยู่อาศัยนี้ต้องทำข้อวัตรเพื่อทำความสะอาด ถ้าข้างนอกสะอาด ข้างในมันก็สะอาดด้วย เพราะมันทำจากข้างใน เพราะข้างใน เห็นไหม เราเห็นว่าสิ่งใด ไปไม้ต่างๆ เราเก็บกวาดให้เรียบร้อย ข้างนอกเรียบร้อยแล้วเราก็นั่งสบายใจ เราก็นั่งภาวนา

ฉะนั้น ถึงเวลาทำข้อวัตร หลวงปู่ขาวท่านจะต้องติดตามของท่าน ท่านกวาดบริเวณท่านมา พอไปเจอหลวงปู่แหวนท่านนั่งอยู่นี้ตกใจนะ โอโฮ แบบว่าหมู่คณะท่านปฏิบัติอยู่ที่นี่รู้เลย นักปฏิบัติกับนักปฏิบัติด้วยกันรู้ว่าคนนี้นั่งปฏิบัติอยู่ แล้วเรากวาดมาเสียงนี้มันต้องกวนแน่นอน พอเห็นก็ตกใจนะ ที่นี้ถ้ายังไม่เห็นก็ยังไม่กวาดมาเรื่อยๆ เพราะเราทำตามหน้าที่ใช่ไหม? เราทำหน้าที่เพราะเราฝึกข้อวัตรมา เราต้องกวาดของเรา ถึงเวลาเราต้องกวาดของเรา แต่กวาดไปแล้วคนที่เขาภาวนาอยู่ เพราะมันไม่ใช่วัด มันเป็นสถานที่วิเวก วิเวกมาด้วยกัน มาทำแคว่อยู่ในป่า

ฉะนั้น พอไปเห็นเขาก็ตกใจ พอตกลงใจรีบวาง พอวางแล้วก็กลับไปนั่งภาวนา สำนึกว่าเราทำความสะอาดกระตือรือร้นเพื่อนแล้ว เราทำความสะอาดกระตือรือร้นหมู่คณะแล้ว ฉะนั้น หลวงปู่แหวนท่านนั่งภาวนาของท่านอยู่ พอนั่งภาวนาของท่านอยู่ จิตใจก็คิดนะ โอ้ เมื่อไหร่เพื่อนเรามันจะรู้ว่าเราภาวนาแล้วอย่ามากวน นี่ท่านก็ต้องคิดของท่านไป ใครทำความสะอาดก็ก็ต้องคิดอย่างนั้นทั้งนั้นแหละ พอถึงที่สุดเสียงมันเงียบไป พอเสียงเงียบไป ลืมตามานะ มันกวนมา นี่เอาบ้างไปเอาไม้กวาดไปกวาดบ้าง เสร็จแล้ว เวลาวิเวกกลับไปแล้ว...

นี่พระรณะ เวลาลูกของเราไปไหนมาก็แล้วแต่ จะกลับมาเล่าให้พ่อให้แม่ฟังว่าไปที่ไหนมา ได้ประสบสิ่งใด ลูกศิษย์เวลาไปวิเวกกลับมาที่ไปรายงานอาจารย์ไป รายงานหลวงปู่ มัน แต่ท่านรู้อยู่แล้วแหละ นี่ท่านเทศน์เอานะ “ไหนดว่าเป็นหมู่คณะกัน ไหนดว่าจะออกไปทำคุณงามความดี ไหนดว่าจะออกไปวิเวก ทำไมไปกระทบกระเทือนกัน?”

เวลาท่านเทศน์ สิ่งที่เรารักเราผูกพันกันมาก แต่สิ่งที่เราทำไปเราทำโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เราทำสิ่งใดไปเราคิดไม่ถึงว่าอีกคนจะมีความรู้สึกใจ แล้วพอมีความรู้สึก เห็นไหม นี่ในพรรษามันจะมีเหตุการณ์อย่างนี้ ถ้ามีเหตุการณ์อย่างนี้ ออกพรรษาแล้วให้ทำมหาปวารณา คำว่ามหาปวารณาคือคำสำนักผิด ขอโทษขอโพยต่อกัน

เวลาสังฆมณฑลปะวาเรมิ...ออกพรรษาที่คำปวารณา ถ้าข้าพเจ้ามีความผิดโดยรู้ตัวก็ดี ไม่รู้ตัวก็ดี ขอให้ตักเตือนได้ ขอให้บอกได้ เห็นไหม แล้วสิ่งใดที่ทำแล้วกระทบกระเทือนกัน นั้นนะ ขอโหสิกรรมต่อกัน คำมหาปวารณามันมีประโยชน์ตรงนี้ไง มีประโยชน์มาก มีประโยชน์ที่เราพลั้งเราผลไปอย่างไร เราทำสิ่งใดที่ขัดข้องหมองใจ เราขอขมาต่อกัน แล้วให้ บอกกล่าว ให้ตักเตือนกัน นี้วันมหาปวารณา

ฉะนั้น วันมหาปวารณา วันนี้เป็นวันอุโบสถ วันนี้วันพระ วันออกพรรษา ถ้าวันอุโบสถ เห็นไหม วันมหาปวารณาทำแทนอุโบสถได้เลย อุโบสถนี้สำคัญมากนะ อุโบสถสำคัญ หมายความว่าถ้ามีความสามัคคี สามัคคีอุโบสถ ถ้ามีความสามัคคีกัน มีความรักต่อกัน มีความเห็นใจต่อกัน สงฆ์หมู่ นั้นจะอยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข สงฆ์หมู่ นั้นจะพูดกันรู้เรื่อง สงฆ์ หมู่ นั้นจะประสานงานกัน สงฆ์หมู่ นั้นจะเข้าใจกัน นี้ไงสามัคคีอุโบสถ

ฉะนั้น ขณะสามัคคีอุโบสถ มหาปวารณาให้ใช้แทนได้เลย วันนี้วันอุโบสถนะ แต่วัน มหาปวารณา เขาใช้ปวารณาแทนอุโบสถ เห็นไหม เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูด ในธรรมวินัยไว้ อันนี้วันมหาปวารณา วันสำคัญ สำคัญนี้เป็นกิจกรรมของเราะ อันนั้นธรรม และวินัย ธรรมและวินัยคือศาสนาของเรา

ถ้าศาสนา นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติไว้เป็นข้อวัตรคือกฎหมาย วินัยคือ กฎหมาย กฎหมายธรรมวินัยพระพุทธรเจ้าบัญญัติไว้เป็นศาสนาของเรา ถ้าเราปวารณาวันนี้ เราขอ ขมาวันนี้ นี้มันถึงพระพุทธร พระธรรม พระสงฆ์ ถึงรัตนตรัย พระธรรมคือองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม พระสงฆ์บรรลุลหรรณก็รัตนตรัยของเรา ถ้าเราขอขมา เห็นไหม นี้ งานเลี้ยงต้องมีการเลิกรา ที่ไหนมีงานเลี้ยงก็แล้วแต่ เรากินอาหารเราต้องเก็บล้าง สิ่งที่เขาเก็บล้าง สิ่งใดชำรุดเสียหายเราจะซ่อมแซมของเรา

นี่ก็เหมือนกัน งานเลี้ยงต้องมีการเลิกรา ในวัฏฏะ เราเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ เราทำ บาบทำกรรมไว้ตั้งแต่ชาติปางไหน ฉะนั้น ปางไหน เวลาประพตติปฏิบัติมันจะรู้นะ คนที่ปฏิบัติ เวลามันขัดข้องหมองใจ ปฏิบัติไปแล้วทำไมมันไม่ราบรื่น ปฏิบัติไปแล้วทำไมไม่มีวาสนา เห็น ไหม จิปาถะผู้ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย บัว ๔ เหล่า ปฏิบัติยากรู้ยาก สิ่งนี้มันมีสิ่งใดที่มันตกผลึก ในใจมา

ฉะนั้น สิ่งที่เราจะแก้ เห็นใหม่ สำนึกผิด อริยวินัย ผู้ใดทำความผิดแล้วรู้ว่าผิด แล้วขอโทษขอโพย สำนึกผิด นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกอริยวินัย อริยวินัย อริยประเพณี ประเพณีของพุทธศาสนา ผู้ใดทำความผิดพลาดไปนี่ขอขมาลาโทษกัน แล้วขอขมาลาโทษ ทำไมจิตใจเราเป็นแบบนี้ละ? จิตใจของเรา เวลามันปฏิบัติไปแล้วทำไมมันไม่ได้ตั้งใจละ? เวลาปฏิบัติไปนะ แล้วเวลาจิตใจเราทำสิ่งใดไปมันสุดควบคุม

การที่ควบคุม เห็นใหม่ นีเวรกรรม สิ่งทีเวรกรรมมันสั่งสมสิ่งนี้มา ถ้าสิ่งนี้มา สิ่งนี้มามันเป็นอดีต เวลาอดีตอนาคตแก้ก็เลยไม่ได้หรอก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้อยู่กับปัจจุบัน ถ้าปัจจุบัน ตอนนี้เรามีสติมีปัญหา คำว่าสติปัญญามันสำนึกไง นีที่เทศน์อยู่นี้จะพูดให้เข้าไปถึงหัวใจ ถ้าหัวใจของใครสำนึก หัวใจของใครมีความรับรู้ มันจะสำรอกคายสิ่งที่ตกผลึกในใจที่มันขวางใจออกมา ถ้ามันออกมาแล้ว สิ่งทีมันตกผลึกในใจออกไปแล้วมันจะทำให้เวรกรรมมันเบาบางลงไ

“เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร”

นี่สิ่งที่มันตกผลึกมา สิ่งทีมันเป็นเวรเป็นกรรมมา เราไม่จองเวรแต่ทำไมมันมีละ? เราไม่จองเวร แล้วแก้ไยอย่างไรละ? เขาว่าแก้กรรมๆ นะ แก้กรรมไม่มีทางใด แก้กรรมมีแต่ภาวนาเท่านั้น ขนาดภาวนาแก้กรรมนะ พระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์ เศษของกรรมยังให้โจรมาทูปตายเลย แต่เวลาแก้กรรมแก้ในหัวใจของพระโมคคัลลานะ พระโมคคัลลานะเคยทำกับมารดาไว้ แล้วตกรอกเวจี จนถึงที่สุดแล้วก็เกิดขึ้นมาเป็นมนุษย์ แล้วก็สร้างบุญญาธิการมาเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายต้องสร้าง ต้องมีอำนาจวาสนามา ถึงที่สุดแล้วเป็นพระอรหันต์นะ นีเศษกรรมมันยังตามมาอยู่ขนาดนั้น นีพูดถึงเวรกรรมแต่ละภพแต่ละชาติมันมีของมันใช่ไหม?

ฉะนั้น หัวใจของเราถ้ามันทุกข์มันยาก เวลาปฏิบัติไปทุกคนก็หวังดีทั้งนั้นแหละ ทุกคนก็อยากให้อใจเราเรียบ จิตใจของเราทำสิ่งใดก็ประสบความสำเร็จ ทำสิ่งใดก็ให้มันขึ้นบาน ทำสิ่งใด เห็นใหม่ ทุกข์ควรกำหนด สุขละ? เวลาทุกข์ควรกำหนด ทุกข์เกือบเป็นเกือบตายแล้วกำหนดอย่างไร? ควบคุมดูแลอย่างไร? แต่ถ้าหัวใจมันสุขสงบระงับขึ้นมา อย่างนี้มันจะเชิดชูทำหัวใจให้เราเข้มแข็งขึ้นไปได้

นี่พูดถึงงานเลี้ยงต้องมีเลิกรานะ เวลากองทัพออกรบ ถ้ายังไม่แพ้ชนะกันอย่าเพิ่งนับซากศพทหาร เราหวังฟื้นทุกข์ เราออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นใหม่ แล้วถ้าเราปฏิบัติของเรา

ถ้าเราประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้ายังไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ อย่าเพิ่งนับซากศพทหาร ถ้ากิเลสมันยังไม่ตายจากใจไป มันยังไม่มีสิ่งใดที่หลุดลอยจากหัวใจของเรา เราอย่าเพิ่งชะล่าใจไป ถ้าเราไม่ชะล่าใจของเรา เราจะเข้มแข็งของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าเราปฏิบัติของเรา สิ่งที่เราจะปฏิบัติของเรามันต้องมีสติ กองทัพเขารบกันด้วยกำลังพล ด้วยอาวุธ นี่กองทัพเขารบกัน

“การรบที่ประเสริฐที่สุดคือไม่ต้องรบแล้วชนะ”

การรบที่ประเสริฐที่สุด เห็นไหม การรบอย่างปานกลาง รบแล้วเสียไพร่พลไปแต่ชนะ รบแล้วชนะอย่างนั้นชนะปานกลาง แล้วชนะอย่างเลวทราม ชนะอย่างต่ำ มันชนะมาโดย แผลกลาญมาด้วยกันเลย นี่การชนะที่ประเสริฐที่สุดคือไม่ต้องรบ แล้วอย่างไรไม่ต้องรบล่ะ? เรารบกับตัวเราเองไป

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก เห็นไหม การชนะศึกจะกี่ครั้ง นี่คุณด้วยล้าน สร้างเวรสร้างกรรมทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าเราชนะหัวใจของเราล่ะ? การชนะหัวใจของเราประเสริฐที่สุด ถ้าชนะหัวใจของเราชนะ เราชนะหมด ชนะหมดเพราะอะไร? เพราะใจดวงนี้เวียนตายเวียน เกิดในวิภวภู

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า จิตหนึ่งเวียนตายเวียนเกิดนี้ ซากศพแต่ละภพ แต่ละชาตินี้เอาจากองไว้ยิ่งกว่าโลกนี้ จูจิตของเราสัมพันธ์เวียนตายเวียนเกิดมานานขนาดไหน แล้วมันจะเวียนตายไปข้างหน้า มันจะเวียนตายเวียนเกิดไปข้างหน้า ภพชาติก็เป็นแบบนี้ นี่ใครเกิดมาก็เห็นอย่างนี้ เห็นด้วยกันนี้แหละ แต่ แต่เราก็อยากจะได้แล้วประสบความสำเร็จ เกิดแล้ว จะอยู่ดีของเรา

แต่ถ้าประสบความสำเร็จนะ เวลาเราต้องพลัดพรากล่ะ? แต่ถ้าเรามีธรรมในหัวใจ ธรรมอันนี้มันจะมาหล่อเลี้ยงใจ เราจะทุกข์จะยากเราก็มีชีวิต เราเกิดมามีสิทธิเสรีภาพเสมอกัน เท่ากัน มีกายกับใจเหมือนกัน ถ้ามีกายกับใจเหมือนกันนะมันสำคัญที่หัวใจ ถ้าหัวใจมีธรรม หัวใจมีธรรม เห็นไหม เขาจะทุกข์ร้อน เขาจะทำอย่างไร แต่มีธรรม มีธรรมมันเห็นเป็นเวรเป็นกรรมไป เห็นเป็นเรื่องของวิภวภูอะไร ก็ว่ามันไม่เดือดร้อน ถึงมันเดือดร้อน แต่ใจมันก็ไม่เดือดร้อนถ้าใจมันมีธรรม แต่ถ้าใจไม่มีธรรมนะ เราจะคิดเดาขนาดไหนมันก็ไม่พอใจทั้งนั้นแหละ

โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ หัวใจของคนไม่มีวันเต็ม ถ้าหัวใจของคนไม่มีวันเต็มมันแพ้กันที่ใจ เราแสวงหา เราดิ้นรนขนาดไหนมา มันประสบความสำเร็จมาทั้งนั้นแหละ แต่มันก็ไม่พอ มันก็ต้องการของมันไม่มีวันจบวันสิ้น เห็นไหม ถ้าไม่มีวันจบวันสิ้น นี่มันบกพร่องอย่างนี้ มันขาดแคลนอย่างนี้ ถ้ามันขาดแคลนอย่างนี้ มันทุกข์อยู่อย่างนี้ ถ้าจิตใจมันมีธรรม เห็นไหม ถ้าออกรบเวลาเขาออกรบ เขาออกรบกันด้วยการรวมพล ด้วยอาวุธ ด้วยต่างๆ เราจะออกรบด้วยสติด้วยปัญญาของเรา

ถ้าสติปัญญาของเรา เห็นไหม ปัญญาของเรา ปัญญาในโลกนี้ ปัญญาที่เรามีสติปัญญาอยู่ที่นี่เราก็นั่งขี้ขี้ของเราไว้ มันจะทำอะไรที่มันขาดตกบกพร่อง ทำสิ่งใดที่จะเป็นโทษกับเรา เราพยายามฝืนมันไม่ทำ ทำสิ่งใดที่มันจะถมหัวใจเราให้เต็มขึ้นมา ทำสิ่งใดเพื่อประโยชน์กับเรานะ

ถ้าประโยชน์กับเรา เห็นไหม นี่โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ อารมณ์ความรู้สึกของคนมันเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่มีสิ่งใดคงที่หรอก เว้นไว้แต่ธรรมเท่านั้น ถ้าเว้นไว้แต่ธรรมนะ ถ้ามีสติปัญญาขยับขยับไว้ ถ้ายังไม่ชนะสงครามยังไม่นับชากศพ ถ้าเรายังปฏิบัติของเรา เรายังไม่เห็นกิเลสของเรา เรายังไม่วิปัสสนาของเรา ยังไม่ทำลายกิเลสของเรา เราจะมีความเข้มแข็งของเรา เราจะมีการกระทำของเรา

นี่การกระทำของเรานั้นก็ต้องอาศัย อาศัยบุญกุศลเป็นเครื่องหล่อเลี้ยง คนที่มีบุญ เห็นไหม เราทำบุญกุศลของเรา เวลาถ้าเรายังไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ ถ้าเวียนตายเวียนเกิดมันก็มีบุญกุศลพาเราเกิดไป ถ้าเกิดในวิภวภูมิจึงขอให้เกิดแล้วไม่ทุกข์ไม่ยากจนเกินไป คนเกิดมาต้องมีเสบียงกรัง ต้องมีต่างๆ เพื่อให้ชีวิตนี้ราบรื่น ถ้าราบรื่นแล้ว แต่ถ้ามีสติปัญญาไปด้วย ราบรื่นแล้ว

คนนะเวลาถ้ามันประสบความสำเร็จ มันมีสิ่งใดที่อุดมสมบูรณ์ เขาจะบอกว่าเขามีบุญมาก เขามีบุญมาก ทำไมเขาต้องไปทรมานตน? คำว่าทรมานตนคือไปปฏิบัติไง เวลานั่งสมาธิภาวนา จะมั่งมีศรีสุขขนาดไหน ทุกข์จนเจ็ญใจขนาดไหนมันก็ทำเหมือนกันนะ จะมั่งมีศรีสุขก็บอกว่าไม่ต้องภาวนานะ นั่งแล้วมรรคผลมันจะลอยมาเอง ไอ้คนทุกข์คนยากเท่านั้นแหละต้องไปภาวนา...มันก็ไม่ใช่

จะทุกข์จนเจ็ญใจ จะเศรษฐกิจกุมพินขนาดไหน ถ้าจะเอาชนะใจตัวเองมันก็ต้องมีสติปัญญาชนะด้วยตัวเองทั้งนั้นแหละ ถ้ามันชนะตัวเอง มันมีสติปัญญา อันนี้ต่างหากให้มันเป็นประโยชน์ มันเป็นประโยชน์เพราะอะไร? ถ้ามันมีสิ่งนี้แล้วมันทำให้จิตใจเราไม่ทุกข์ใจ จิตใจเราไม่ทุกข์ไม่

ยากจนเกินไปนัก ไม่ทุกข์ไม่ยาก แต่ไฟสุ่มขอน อวิชชาปัจจัย สัจจารา สัจจาราปัจจัย วิชาญฉัง นี่ความที่ไฟสุ่มขอนคืออวิชชามันสุ่มหัวใจอยู่นี่ มันสุ่มอยู่แล้ว

“จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส”

ความส่องใส ความเศร้าหมองนั้นแหละมันเผาผลาญอยู่ จิตส่องใส จิตว่างนี้อุปกิเลส เวลามันว่าง โอกาสต่างๆ มันว่างมันก็เป็นกิเลสอันละเอียด ถ้ามันส่องใสขนาดไหนมันก็เศร้าหมอง นี่สิ่งที่ว่าไฟสุ่มขอนๆ มันสุ่มขอนเผาหัวใจอยู่ตลอดเวลา จะมั่งมีศรีสุขขนาดไหนมันก็เผาผลาญทั้งนั้นแหละ ทุกข์จนเจ็บใจมันทุกข์ ๒ ชั้น ๓ ชั้นไง ทุกข์ต้องปากกัดตีนถีบ ต้องหาอยู่หากินมาไง หาอยู่หากินแล้วเวลาเราก็ไม่มีใจ ต้องมาปฏิบัติอีกมันทุกข์ยากแสนเจ็บช้ำขนาดไหน? แต่เวลาบวชพระมาล่ะ?

เวลาพระเราเนะ เวลาบิณฑบาตมา นี่บิณฑบาตมาแล้วยังมักน้อย ฉันท่พอประทังธาตุขันธ์ ฉันท่พอดำรงชีวิตนี้ไว้เท่านั้น ดำรงชีวิตนี้ไว้ประพฤติปฏิบัติ เพราะมันทุกข์มันยากอย่างนี้ เวลามันทุกข์มันยาก มันเครียดขึ้นมาหัวใจมันบีบคั้นมากนะ จะอยู่สภาพไหนก็ต้องทุกข์ทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าหัวใจมันโล่งมันโถงนะ ถ้ามีสติปัญญา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่โคนไม้ทำไมมีความสุขล่ะ?

เราอยู่โคนไม้มันไม่เป็นภาระต่างๆ เรื่องโลก เวลาตายก็เหลือแต่ซากศพ ซากศพก็เผาทั้งทั้งนั้นแหละ สมบัติก็เป็นเรื่องของโลกเขา แต่ถ้าเราติดของเราไป ถ้าเราจะต้องออกรบอยู่เราต้องรบกับกิเลสของเรา ถ้าเรารบกับกิเลสของเราเนะ เราเป็นชาวพุทธ เกิดมาเป็นชาวพุทธพบพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนอย่างนี้ไง

ฉะนั้น วันนี้วันออกพรรษา วันนี้รุ่งค่ำวันสุดท้าย ตั้งแต่รุ่งนี้ไปเราก็เข้าเป็นปกติ เข้าปกติ เห็นไหม มีหนักมีเบาใจ นี่ถึงเวลาเข้าพรรษาแล้ว ธรรมวินัยบัญญัติไว้ให้พระไม่ออกเที่ยววิเวกไป ให้พยายามขณะตนเองให้ได้ ให้ประพฤติปฏิบัติเวลานั้น นี่จำพรรษาอยู่ ออกพรรษาแล้วให้ทำมหาปวารณา ให้ปวารณาต่อกัน เห็นไหม แล้วพอปวารณาต่อกันเป็นหน้าที่ของชุมชนนั้น เพราะชุมชนนั้นเขาทำบุญกุศลกับพระในพรรษานั้น ถ้าเป็นไปได้เขาก็มีกฐินของเขา กฐินคือผ้าให้เปลี่ยนถ่ายผ้า ให้ทำอะไรให้พร้อมเพื่อออกธุดงค์ เพื่อออกไปต่อสู้กับกิเลส ไปที่วิเวก

นี่ออกไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปรายงานผล เวลาออกพรรษาแล้วพระจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าในพรรษานี้ปฏิบัติมาแล้วสูงขึ้น ต่ำลง จิตใจมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง จิตใจพัฒนาขึ้นอย่างไร แล้วให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแก้ไขต่อไปแก้ไขเสร็จก็ออกธุดงค์ต่อไปเพื่อเอาชนะใจของตัวเอง นี่เป็นเรื่องของชุมชน ถ้าชุมชน เห็นไหม คำว่ากฐิน ถ้าเป็นอันว่าการและไม่การ การคือว่ามันถูกต้องชอบธรรม ถ้าเป็นอันไม่การ อันไม่การคือว่ามันไม่มีผลไง มันไม่มีผลกับเรื่องช้อยกเว้น ไม่มีผลกับอานิสงส์

อานิสงส์ เห็นไหม พระจำพรรษาครบพรรษา จะไปไหนโดยที่ไม่ต้องมีผ้า ๓ ผืน ละผืนใดผืนหนึ่งได้ ๑ เดือน ถ้าได้อานิสงส์ของกฐินนี้ได้ ๔ เดือน จะละผ้าผืนใดผืนหนึ่ง แต่ถ้าพูดถึงในปกติเรามีกฐินกัน แต่เราก็ไม่ถืออานิสงส์อันนี้ เพราะว่าเรามีสติ เรายังต้องต่อสู้ ต่อสู้กับกิจของเรา เราจะเต็มทีของเรา

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าในวันมหาปวารณา มหาปวารณาหมายความว่ามันเป็นปัจจุบันนี้ ทีนี้เป็นปัจจุบันนี้แล้ว จิตใจของคนถ้ามันมีสิ่งใดตกผลึกในใจ เราถึงเอาวันมหาปวารณานี้ขอขมาลาโทษกับเจ้ากรรมนายเวร ตั้งแต่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยต่างๆ ขอขมาลาโทษกับสิ่งนั้นซะ ให้มันปลอดโปร่ง ให้จิตใจมันโล่งโล่ง เวลาเราปฏิบัติกันนะเราต้องการภายใน แต่เวลาเราอยู่กับโลกเราต้องการปัจจัยเครื่องอาศัย เราต้องการประสบความสำเร็จ

ศาสนานะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนในโลกปัจจุบันและโลกหน้า โลกปัจจุบันคือปัจจุบันนี้ ในโลกหน้า ถ้าไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์มันต้องเกิดในโลกหน้า ถึงเกิดในโลกหน้าก็มีเสปียงของเราไปพร้อมกับโลกหน้า

ฉะนั้น ให้ตั้งใจทำตรงนี้ เดี่ยวจะให้ทำพิธีใ้ให้ขอขมาต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มหาปวารณา แต่พระนี่เดี่ยวพระจะลงอุโบสถพร้อมกัน พระจะไปทำต่อนั้น ฉะนั้น ให้โยมทำนะ ให้ขอขมาต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพื่อเป็นสิริมงคลกับใจของโยมเอง เอวัง